

Česká společnost nukleární medicíny ČLS JEP (org. č. 28)

Czech Nuclear Medicine Society CzMA

První porada o možnostech mírového využití atomové energie v tehdejší Československu se sešla na Československé akademii věd v Praze v roce 1951. V témže roce začal jako první pracovat s radionuklidem ^{131}I rezortní Endokrinologický ústav vedený doc. MUDr. Karlem Šilinkem. Léčebně aplikovaly ^{32}P některé interní kliniky. V roce 1953 se v Liblicích konal první seminář o nukleární fyzice a jeden den byl věnován i biologické problematice. Na další konferenci v Liblicích v roce 1955 konstatoval prof. RNDr. František Běhounek, že v rámci ministerstva zdravotnictví je 6 pracovišť, která používají radioizotopy. V listopadu 1955 ustanovila vědecká rada ministerstva zdravotnictví radioizotopovou komisi. V roce 1957 odjela 16členná skupina lékařů a biologů na šestitýdenní studijní pobyt do Moskvy na katedru lékařské radiobiologie, kterou vedl prof. V. K. Modestov.

V 60. letech již vzniká souvislá síť pracovišť nukleární medicíny ve výzkumných ústavech ministerstva zdravotnictví, na lékařských fakultách (Praha, Brno, Olomouc) a také mimo ně (Kolín, Kladno, České Budějovice, Uherské Hradiště).

První novostavby účelových zařízení pro nukleární medicínu vznikly v Olomouci (1965) a Ostravě-Porubě (1973).

Společnost nukleární medicíny a radiační hygieny se konstituovala v roce 1961 z existující Biofyzikální sekce ČLS JEP, založené v roce 1958 prof. RNDr. Ferdinandem Herčíkem. Vznikla ze starší radiobiologické tradice a členila se původně na tři sekce – nukleárně-medicínskou, radiobiologickou a radiačně-hygienickou. S narůstajícím počtem dalších profesí v oboru přibývaly později sekce a komise fyzikální, radiofarmaceutická, radioimunologických metod a středních zdravotních pracovníků.

Mezi přední představitele nukleární medicíny v České republice v jejích začátcích patřili: doc. MUDr. PhMr. J. Dohnálek, CSc., doc. MUDr. B. Vavrejn, CSc., doc. MUDr. M.

Wiedermann, CSc., prof. MUDr. Z. Dienstbier, DrSc., doc. MUDr. J. Kuba, CSc., a další, většinou pozdější přednostové a primáři oddělení nukleární medicíny.

Ministerstvo zdravotnictví vydalo koncepci oboru nukleární medicíny v roce 1966 a její novelu v roce 1973. První atestace lékařů z oboru proběhly v roce 1973 a středních zdravotnických pracovníků v roce 1971. Výuka nukleární medicíny začala celostátně v roce 1960. Výzkum v oboru organizovala hlavní problémová komise ministerstva zdravotnictví.

V roce 1990 zaniká nejprve Československá a následně i Česká společnost nukleární medicíny a radiační hygieny. Členové bývalé sekce nukleární medicíny založili v tomtéž roce novou Českou společnost nukleární medicíny ČSLJ JEP. Korespondenčním tajným způsobem byl zvolen nový výbor, který zvolil předsedou doc. Kubu a vědeckým sekretářem doc. Bakose. Ve funkčním období let 1991–1994 ČSNM obnovila ve spolupráci se slovenskou stranou pravidelné konání Dnů nukleární medicíny s ročním střídáním v českých zemích, resp. na Slovensku. Tato tradice přežila i rozdělení České a Slovenské federativní republiky. V rámci struktury společnosti byly ustaveny sekce: radiofarmaceutická, pro fyziku, elektroniku a výpočetní techniku, imunologických metod a sekce SZP. Tuto strukturu pak další výbor v roce 1995 doplnil o klinickou sekci. Další tajné korespondenční volby se uskutečnily v létě roku 1994, předsedou byl zvolen dr. Masopust, 1. místopředsedou dr. Šantora, vědeckým sekretářem doc. Mysliveček a delegátem v EANM doc. Hušák; po rozdělení se SSNMRH byl dalším delegátem dr. Masopust. Od začátku své činnosti výbor věnoval velkou pozornost dokončení databáze členské základny a struktury celé společnosti.

ČSNM se svou odbornou činností podílela na přechodu k systému zdravotního pojištění a vypracovala za obor potřebný seznam výkonů včetně návaznosti na další potřeby (radiofarmaka atd.). Následně provedla novelizaci při tvorbě nového seznamu výkonů vydaného v roce 1998.

Po mnoho let trvající diskusi, týkající se vypracování nových stanov, přijal výbor zásadu, že ČSNM se řídí stanovami ČLS JEP a vydává své vnitřní předpisy upřesňující specifické problémy ČSNM. Dosud byly vydány 2 interní předpisy týkající se vnitřní struktury ČSNM a systému oceňování činnosti v rámci ČSNM. Podle přijatého systému oceňování bylo na slavnostní schůzi v listopadu 1997 poprvé předáno jmenování čestných a zasloužilých členů ČSNM.

V roce 1998 proběhly další volby výborů jednotlivých sekcí ČSNM a v časové návaznosti pak (podle I. interního předpisu ČSNM) volby výboru a revizní komise ČSNM. Pro další 4leté období do roku 2002 byl předsedou zvolen doc. MUDr. Miroslav Mysliveček.

Od roku 1998 byly zahájeny práce na tvorbě doporučení a standardních postupů v oboru. Bylo vyhotoveno prvních 6 standardů klinické intervence a vypracován návrh systému doporučení a SOP pokrývající celý obor.

Úspěchem oboru byla realizace a předpokládané zahájení provozu prvního PET pracoviště v ČR (Nemocnice Na Homolce, Praha 5) v průběhu roku 1999.

V budoucím období má před sebou ČSNM aktualizování koncepce oboru a v návaznosti na tento akt tyto aktivity:

- ve spolupráci s LK a MZ ČR přepracovat systém postgraduálního vzdělávání;
- vytvořit systém doporučení a SOP v oboru;
- aktivně se podílet na vytvoření sítě oddělení nukleární medicíny, která v ČR neodpovídá potřebám a moderním trendům ve světě;
- prosadit postupné dovybavení a modernizování náročné přístrojové techniky – gama kamery, SPECT atd.;

- prohlubovat integraci nukleárních medicínských metod do ostatních medicínských oborů, a to jak po praktické stránce, tak cestou pregraduálního a postgraduálního vzdělávání.

Významné aktivity

První mezinárodní sympozium o využití radionuklidů u nás se uskutečnilo v Praze v roce 1958. Organizovala je ČSAV spolu s ministerstvem zdravotnictví. Od roku 1961 se konají každoročně Česko-Slovenské dny nukleární medicíny, které se střídaly v České a Slovenské republice. V roce 1969 byla v Karlových Varech zahájena tradice mezinárodních sympozií nukleární medicíny, probíhajících jednou za dva roky, která trvala až do 80. let, kdy zanikla pro nedostatek finančních prostředků. V roce 1979 byl uspořádán v Karlových Varech III. kongres Evropské společnosti nukleární medicíny. Předsedal mu prof. Dienstbier, který byl také prvním místopředsedou Evropské společnosti nukleární medicíny (ESNM) založené v roce 1974.

V závislosti na ekonomické situaci, ovlivňující účast členů ČSNM na Dnech nukleární medicíny ve Slovenské republice, bylo od roku 1998 přijato rozhodnutí o každoročním konání této vrcholné odborné akce všech sekcí ČSNM pouze na území ČR. Samozřejmě s přizváním slovenských, resp. dalších zahraničních kolegů k účasti. Organizace DNM se dále mění, prohlubuje se napojení na EANM zejména účastí renomovaných odborníků v oboru tzv. zvanými přednáškami, resp. dalšími formami aktivní účasti.

První učebnice vznikla v Ústavu biofyziky a nukleární medicíny I. Lékařské fakulty v Praze v roce 1963 a jejími autory byli Z. Dienstbier a O. Andrysek.

Zahraniční spolupráce

Do roku 1995 byla ČSNM členem Evropské společnosti nukleární medicíny dohromady se Slovenskou společností NMRH. V roce 1995 došlo k rozdělení členství a ČSNM se stala samostatným členem EANM a následně i WFBNM. Po roce 1990 se postupně zvyšuje počet individuálních členů EANM a souběžně se zvyšuje počet účastníků na ročních kongresech této společnosti. Zahraniční aktivitu ČSNM vyvíjí i činností svých členů v různých task groups. V poslední době se stala pozorovatelem v UEMS v rámci koordinace našeho systému postgraduálního vzdělávání NM se státy EU včetně napojení na tzv. evropské atestace organizované EANM.

Ocenění

Čestnými členy Československé a České společnosti nukleární medicíny byli: Dohnálek, Wiedermann, Vavrejn, Dienstbier, Bakos, Kuba, Prokopec, Brož, Slouka, Kunz, Klener, Pospíšil, Šmíd, Arient.

Prof. Dienstbier byl jmenován Dr. med. h. c. na Humboldtově univerzitě v Berlíně v roce 1987 a v roce 1991 mu byla udělena Hevésova medaile v Maďarsku.

Zahraniční čestní členové byli prof. H. J. Correns (Berlín), prof. V. Agranat (Moskva), prof. Z. M. Bacq (Belgie), prof. V. Graban (Polsko), prof. R. Hofer (Vídeň), prof. Blanquet (Francie).

Vnitřní členění

- Sekce klinická
- Sekce radiofarmaceutická
- Sekce pro fyziku, elektroniku a výpočetní techniku
- Sekce imunoanalytických metod
- Sekce středních zdravotních pracovníků

Předseda: Doc. MUDr. Miroslav Mysliveček

FN LF UP, Olomouc

Vědecký sekretář: MUDr. Eva Hoffmannová, CSc.

Oddělení nukleární medicíny, Nemocnice Kolín

Podklady zpracovali MUDr. Jan Šantora, CSc., prof. MUDr. Z. Dienstbier, DrSc. a doc. MUDr. PhMr. J. Dohnálek, CSc.

Neaktualizováno.